

Małgorzata Biegajło

Wspomaganie, by wciąż chciało się być wspomaganym

– doświadczenia z Przedszkola Miejskiego nr 15
w Pabianicach

Tekst: **Małgorzata Biegajło**

Nauczyciel konsultant biologii, wychowania do życia w rodzinie oraz ds. kadry kierowniczej oświaty, koordynator procesu kompleksowego wspomaganie w powiecie pabianickim, od 10 lat dyrektor Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Doradztwa Metodycznego w Pabianicach; były wieloletni dyrektor Prywatnego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Ksawerowie, ekspert ds. oceny projektów unijnych, czynny egzaminator OKE w Łodzi, autorka i współautorka wielu projektów finansowanych z funduszy europejskich, wykładowca wyższych uczelni, autorka publikacji przedmiotowych oraz metodycznych.

Konsultacja merytoryczna:

Katarzyna Leśniewska

Redakcja i korekta:

Anna Wawryszuk

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Anna Wawryszuk

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp	4
Początek wspólnej drogi.....	4
W jakim kierunku poszliśmy?	5
Codziennność w tej podróży	5
Rzut oka na przebytą drogę.....	6
Kolejny etap podróży.....	7
Jak nam szło?.....	7
Spojrzenie z szerszej perspektywy	8
Co i jak zbudowaliśmy?	9
Kilka słów o korzyściach	10
Kończąc proces wspomagania, nie kończymy wspólnej pracy	10

Wstęp

Kadra dydaktyczna Przedszkola Miejskiego nr 15 w Pabianicach ukierunkowana jest na doskonalenie własnego warsztatu pracy pod kątem wzbogacania oferty edukacyjnej oraz twórczej pracy z dzieckiem. Podczas przeprowadzonej w placówce diagnozy wykazano potrzebę zmiany w dotychczasowym sposobie doskonalenia poprzez stworzenie warunków do realizowania nowatorskich rozwiązań metodycznych i programowych. Nauczyciele wyrazili chęć wzbogacenia swojej wiedzy i umiejętności z zakresu koncepcji pedagogicznych oraz metod i technik pracy ukierunkowanych na aktywizację ruchową i artystyczną dziecka. Podkreślali przy tym fakt, że w trakcie wprowadzania zmian należy uwzględnić oddziaływania terapeutyczne, włączenie nauczycieli i rodziców w proces planowania, realizację i modyfikację pracy przedszkola, doskonalenie procesu integracji nauczycieli i współpracy z rodzicami oraz rozwijanie kompetencji w zakresie diagnozowania rozwoju dzieci. Stąd też na wniosek zainteresowanych zrealizowaliśmy w kolejnych czterech latach szkolnych dwa procesy kompleksowego wspomagania w obszarze „Koncepcje i metody aktywizujące dzieci oraz korzystnie wpływające na ich rozwój” oraz w obszarze „Budowa koncepcji pracy przedszkola”. Obecnie rozpoczęliśmy wspomaganie w trzecim obszarze – „Diagnoza dziecka w wieku przedszkolnym”.

Dziś dyrektor i nauczyciele Przedszkola Miejskiego nr 15 w Pabianicach są świadomi tego, iż wykorzystują wspomaganie jako proces systemowego doskonalenia zawodowego. Jest to także droga do rozwoju przedszkola, którą przemierzają w towarzystwie rodziców oraz pracowników Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i Doradztwa Metodycznego w Pabianicach.

Początek wspólnej drogi

A jak to się zaczęło? Pierwszy zrealizowany wspólnie proces wspomagania dotyczył obszaru **„Koncepcje i metody aktywizujące dzieci oraz korzystnie wpływające na ich rozwój”**. Wybrane zagadnienia były ściśle powiązane z potrzebą doskonalenia nauczycieli w stosowaniu skutecznych rozwiązań metodycznych w codziennej pracy z dzieckiem oraz świadomym korzystaniu z różnorodnych, aktywizujących form pracy. Przeprowadzona przez nas diagnoza była pogłębioną analizą wybranego obszaru oraz służyła wskazaniu potrzeb placówki i określeniu zmian, jakich można dokonać w przedszkolu. Naszą współpracę rozpoczęliśmy od przeprowadzenia indywidualnych konsultacji coachingowych dla dyrektora oraz lidera zespołu zadaniowego. Dotyczyły one wykorzystania działań związanych z kompleksowym wspomaganie do określenia zasobów zespołu nauczycielskiego oraz rozwoju współpracy zespołowej. Ponadto zorganizowaliśmy konsultacje coachingowe dla nauczycieli na temat możliwości rozwoju zawodowego poprzez udział w procesie kompleksowego wspomagania. W efekcie tych działań niemal wszyscy nauczyciele i dyrektor przedszkola byli gotowi na wprowadzenie zmian oraz deklarowali chęć dzielenia się własną wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami.

W jakim kierunku poszliśmy?

Przeprowadzone przez nas wstępne badanie ankietowe wykazało, że połowa nauczycieli tego przedszkola określiła jako niski poziom swojej wiedzy i umiejętności z zakresu metod i technik pracy z dzieckiem, ukierunkowanych na aktywizację ruchową, artystyczną i terapeutyczną. Głównym celem wspomagania było podniesienie kompetencji nauczycieli Przedszkola Miejskiego nr 15 w Pabianicach w zakresie dostosowywania odpowiednich metod i form pracy proponowanych w różnych koncepcjach pedagogicznych ukierunkowanych na aktywność i wszechstronny rozwój dziecka oraz wykorzystanie nabytych umiejętności w codziennej pracy z dzieckiem. W związku z tym kierunek doskonalenia, jaki wytyczyliśmy, obejmował wzbogacenie wiedzy i umiejętności nauczycieli z zakresu wykorzystania koncepcji edukacji przez ruch wg Doroty Dziamskiej, metody aktywnego słuchania muzyki Batii Strauss czy metody Carla Orfa w toku zajęć przedszkolnych. Nasze założenia obejmowały też zastosowanie poznanych technik i strategii teatralnych oraz dramowych w procesie wychowawczo-dydaktycznym.

Część szkoleniowa wspomagania była rozłożona w czasie, tak aby nauczyciele mieli możliwość spokojnego wdrażania kolejnych metod pracy do praktyki przedszkolnej. Przed każdym szkoleniem odbywały się konsultacje animatora z dyrektorem przedszkola i liderem zespołu zdaniowego na temat spodziewanych efektów. Wnioski z tych konsultacji eksperci wykorzystywali przy tworzeniu scenariusza szkolenia. Seria warsztatów przeprowadzonych na etapie doskonalenia została bardzo wysoko oceniona przez nauczycieli i według nich znacznie podniosła poziom wiedzy i umiejętności dotyczących koncepcji i metod aktywizujących dzieci oraz korzystnie wpływających na ich rozwój. Wszyscy nauczyciele wysoko ocenili przydatność przeprowadzonych szkoleń warsztatowych dla praktyki przedszkolnej oraz wykazali wysoki poziom gotowości do wykorzystania nabytych umiejętności w toku zajęć z dziećmi.

Codziennosc w tej podróży

Najwięcej uwagi w realizacji tego procesu wspomagania poświęciliśmy wdrażaniu, a przede wszystkim:

- wprowadzaniu zmian w planach pracy nauczycieli;
- projektowaniu zajęć z elementami poznanych metod i koncepcji;
- opracowywaniu scenariuszy;
- prowadzeniu i obserwacji zajęć koleżeńskich oraz zajęć pokazowych dla rodziców.

Jeszcze w okresie realizacji danego szkolenia nauczyciele proszeni byli o wdrażanie poznanej metody w toku wybranych przez siebie zajęć. W ten sposób chcieliśmy, aby treści przekazywane w trakcie doskonalenia mogły być od razu wypróbowywane w codziennej pracy z dzieckiem. Cały etap wdrażania był monitorowany przez osoby wspomagające oraz przez dyrektora przedszkola, który systematycznie odnotowywał działania poszczególnych nauczycieli w karcie monitorowania wdrażania programu wspomagania. Ten etap oraz ewaluacja całego procesu

wspomagania zostały efektywnie wykorzystane przez dyrektora przedszkola podczas realizacji planu nadzoru pedagogicznego.

Efektami działań wdrożeniowych nauczycieli stały się:

- zmodyfikowane plany pracy dydaktyczno-wychowawczej, wzbogacone o elementy związane z poznanymi koncepcjami pedagogicznymi;
- scenariusze zajęć dydaktycznych zaprojektowanych i przeprowadzonych z wykorzystaniem wybranych metod i koncepcji, np. „Słuchamy i bawimy się przy muzyce Fryderyka Chopina”, „Radosny i smutny przedszkolak”, „Zwierzęta egzotyczne – z wizytą w Afryce”;
- scenariusz warsztatów dla rodziców na temat „Wiosenne nastroje – muzyka inspiracją do działania” oraz scenariusze zajęć otwartych dla rodziców, np. „Na wiosennej łące” (metoda B. Strauss);
- scenariusze zajęć koleżeńskich, np. „Jesteśmy dobrymi kolegami” – wykorzystanie metody dramy, czy „Wyjeżdżamy na wakacje” – wykorzystanie metody C. Orffa.

Najlepsze scenariusze zajęć powstałych podczas realizacji tego procesu wspomagania zostały opublikowane w biuletynie metodycznym PODNiDM w Pabianicach.

Pod koniec realizacji tego procesu przedszkole zostało poddane ewaluacji zewnętrznej. W jej toku obserwowane były zajęcia prowadzone przez nauczycielki, które miały na celu wykorzystanie umiejętności zdobytych na szkoleniach warsztatowych. Zajęcia zostały wysoko ocenione przez wizytatorów dokonujących ewaluacji.

Rzut oka na przebytą drogę

Jakie metody i koncepcje poznane w programie doskonalenia okazały się najbardziej przydatne i najczęściej stosowane przez nauczycieli tego przedszkola w praktyce edukacyjnej? Wyniki badań ewaluacyjnych i monitoring działań wykazały, że były to: techniki dramy (72%), edukacja przez ruch (57%) oraz metoda aktywnego słuchania muzyki i metoda ruchu rozwijającego (po 43%). Metodą najmniej popularną wśród nauczycieli okazała się metoda C. Orffa. Jak przedstawiono w karcie monitorowania, każdy nauczyciel PM nr 15 przeprowadził co najmniej dwa zajęcia dla innych nauczycieli, obserwował takie zajęcia przynajmniej u czterech innych nauczycieli oraz w każdym miesiącu zrealizował przynajmniej dwa razy zajęcia dydaktyczne z wykorzystaniem chociaż jednej z poznanych metod.

Grupą odbiorców procesu wspomagania były także dzieci uczęszczające do PM nr 15 w Pabianicach oraz ich rodzice. To dla nich nauczyciele i dyrektor przedszkola dokonali zmiany podejścia do procesu edukacyjnego. Obserwowane przez nas zajęcia udowodniały pozytywne przyjęcie wdrażanej zmiany zarówno przez dzieci, jak i rodziców. Ujawniły również ich ogromne zaangażowanie i aktywny udział w zajęciach.

Dzięki zaangażowaniu całej społeczności PM nr 15 osiągnęliśmy wspólnie zaplanowane cele. W czasie realizacji tego procesu w placówce panowała serdeczna atmosfera, która sprzyjała

realizacji zadań. Odczuwalne były ogromne zaangażowanie i życzliwość nauczycieli oraz dyrekcji przedszkola zarówno w stosunku do podejmowanych działań, jak i animatora, koordynatora i eksperta. Dodatkową wartością działań związanych z kompleksowym wspomaganiem w tym przedszkolu było to, iż nauczyciele skutecznie wykorzystali swoje nowe umiejętności podczas Przeglądu Teatrów Amatorskich „Dorośli – dzieciom”, a także podczas przygotowywania dzieci do występów dla rodziców z okazji Dnia Matki i Dnia Ojca oraz na zakończenie roku przedszkolnego.

Kolejny etap podróży

Dokonana zmiana w pracy dydaktycznej nauczycieli oraz włączenie rodziców w proces dydaktyczny skłoniły grono pedagogiczne tej placówki do kontynuacji wspomagania realizowanego przez pabianicki ośrodek doskonalenia nauczycieli, tym razem **w obszarze „Budowa koncepcji pracy przedszkola”**. Przeprowadzona diagnoza, podczas której wykorzystano wnioski i rekomendacje z poprzedniego procesu kompleksowego wspomagania, wykazała następujące potrzeby:

- opracowanie koncepcji pracy przedszkola z nastawieniem na kształtowanie u dzieci kompetencji kluczowych;
- wykorzystanie zbudowanych zespołów do współpracy przy tworzeniu koncepcji pracy placówki;
- włączenie nauczycieli i rodziców w proces planowania, realizacji i modyfikacji pracy przedszkola;
- dalsze doskonalenie kompetencji interpersonalnych i komunikacyjnych nauczycieli;
- rozwijanie procesu integracji nauczycieli oraz współpracy z rodzicami;
- zaangażowanie rodziców do opracowania i realizowania koncepcji pracy placówki.

Celem ogólnym tego programu wspomagania było wypracowanie własnej koncepcji pracy ukierunkowanej na kształtowanie kompetencji kluczowych z zaangażowaniem całej społeczności przedszkolnej. Na etapie doskonalenia zaplanowaliśmy zdobycie przez nauczycieli wiedzy i umiejętności dotyczących zasad tworzenia koncepcji pracy placówki. Ponadto założyliśmy, że nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni dokonają wspólnie oceny zasobów placówki i diagnozy potrzeb przedszkola oraz jego środowiska lokalnego. Zespoły przygotują też wspólnie plan działań zmierzający do stworzenia koncepcji pracy przedszkola, w tym opracują niezbędne narzędzia i procedury działań. Liczyliśmy, iż praca nauczycieli w zespołach oraz wzajemna współpraca tych zespołów zintegruje radę pedagogiczną oraz rozwinię u poszczególnych nauczycieli umiejętność komunikacji, rozwiązywania problemów i pracy w grupie.

Jak nam szło?

Tym razem etap doskonalenia został ograniczony do niezbędnego minimum. Przeprowadziliśmy jedynie warsztaty dla nauczycieli na temat „Koncepcja pracy placówki krok po kroku” oraz warsztaty dla wszystkich członków Rady Rodziców PM nr 15 pt. „Potrzeby, oczekiwania, war-

tości rodziców a koncepcja pracy placówki”. W czasie ćwiczeń rodzice bardzo chętnie wypowiadali się na temat swoich oczekiwań oraz zadeklarowali pomoc w opracowaniu ankiet i przeprowadzeniu badania potrzeb przedszkola. Szkolenie to w znacznym stopniu wzmocniło zaangażowanie się rodziców w proces budowania i realizacji nowej koncepcji pracy przedszkola.

Najwięcej czasu i uwagi w tym programie poświęciliśmy na wdrażanie poszczególnych koncepcji. Przeprowadziliśmy wiele konsultacji grupowych dla nauczycieli, które poświęcone były m.in. opracowaniu harmonogramu działań i przydzieleniu zadań zespołom, ocenie zasobów placówki oraz diagnozie potrzeb przedszkola i jego środowiska lokalnego.

Ocena zasobów przedszkola przebiegała wieloetapowo i polegała m.in. na analizie kompetencji i kwalifikacji poszczególnych nauczycieli, a także ocenie posiadanego przez przedszkole wyposażenia i pomocy dydaktycznych. Kolejnym krokiem była dokonana przez poszczególne zespoły nauczycieli analiza:

- dokumentacji przedszkola w aspekcie spójności celów, zadań i priorytetów, np. statutu, programu wychowawczego, planu pracy przedszkola, planu doskonalenia zawodowego nauczycieli, planu nadzoru pedagogicznego;
- wyników ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej przedszkola;
- informacji o przedszkolu (strona internetowa placówki, ulotki reklamowe, artykuły w lokalnej prasie).

Niestety przeprowadzona analiza wykazała niespójność wyżej wymienionych dokumentów oraz to, że dostępne informacje o przedszkolu nie określały jego specyfiki ani kierunku dalszego rozwoju.

Dokonanie diagnozy aktualnych potrzeb przedszkola było z kolei zadaniem nie tylko nauczycieli, ale także pracowników niepedagogicznych oraz rodziców. Na uwagę zasługuje ogromne zaangażowanie rodziców w realizację tego zadania. Przedstawiciele rady rodziców, we współpracy z jednym z zespołów nauczycieli, opracowali własną ankietę, a następnie przeprowadzili badania wśród rodziców dzieci z poszczególnych grup przedszkolnych. Wyniki tych badań rodzice opracowali samodzielnie. Prezentacja i omówienie rezultatów badań przeprowadzonych przez nauczycieli, pracowników niepedagogicznych i rodziców odbyła się w czasie konsultacji z udziałem eksperta i dyrektora przedszkola. Za pośrednictwem ankiet udało się zebrać dodatkowe informacje na temat działań, którymi rodzice mogliby wesprzeć nauczycieli lub w których mogliby współuczestniczyć ze swoimi dziećmi. Zaproponowano m.in. zbiórkę zabawek, szycie kostiumów, pomoc w pracach porządkowych na placu zabaw, przygotowanie dekoracji na uroczystości i organizowanie warsztatów kulinarnych.

Spojrzenie z szerszej perspektywy

Jednym z etapów tworzenia koncepcji przedszkola była także analiza dorobku placówki oraz ocena poziomu spełnienia wymagań stawianych przedszkolom przez państwo. Kolejne działa-

nia prowadziły grono pedagogiczne do wypracowania wspólnie z rodzicami nowej wizji i misji, czyli określenia specyfiki placówki, opracowania listy wspólnych wartości oraz zidentyfikowania oczekiwań środowiska lokalnego. Ten ostatni punkt został zrealizowany przez przeprowadzenie diagnozy oczekiwań środowiska lokalnego, w tym szkół podstawowych, do których uczęszczają absolwenci przedszkola, oraz instytucji kultury, m.in. Muzeum Miasta Pabianic i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Pabianicach, gdzie przedszkolaki przychodzą na zajęcia.

W tym celu zespoły nauczycieli opracowały narzędzia badawcze – ankiety i kwestionariusze wywiadu z dyrektorem. Warto podkreślić również to, że nauczyciele przeprowadzili wywiady ze wszystkimi osobami prowadzącymi z dziećmi w ich przedszkolu zajęcia dodatkowe: z logopedą, psychologiem, katechetą, nauczycielem języka angielskiego i nauczycielem rytmiki. Wyniki tych badań były zaprezentowane na konsultacjach eksperta i animatora z całą radą pedagogiczną oraz radą rodziców.

Co i jak zbudowaliśmy?

W czasie procesu wdrażania przeprowadziliśmy konsultacje zespołowe i indywidualne dla dyrektora przedszkola oraz dla liderów zespołów. Dotyczyły one monitoringu dostosowania pozostałych dokumentów przedszkola do opracowanej koncepcji. Ustalenie tego, dokąd zmierzamy, czyli opracowanie wizji i misji przedszkola oraz określenie kierunków rozwoju placówki, przebiegało etapowo. Pierwszym krokiem było wyłonienie dwóch zespołów – nauczycieli i rodziców, które następnie przygotowały własne propozycje wizji i misji przedszkola oraz sylwetki absolwenta. Jako trzeci zespół ośrodek doskonalenia nauczycieli również przygotował propozycję wizji i misji dla PM nr 15 w Pabianicach na podstawie wyników dokonanych wcześniej analiz i badań. Następnie podczas kolejnych konsultacji, oczywiście z udziałem rodziców, wypracowano ostateczną wersję koncepcji pracy przedszkola zawierającą wizję, misję, sylwetkę absolwenta i priorytety na kolejne cztery lata. Uzgodniono także jej szatę graficzną (wykorzystano formę plakatu oraz prezentacji multimedialnej).

Przed przekazaniem opracowanego dokumentu do akceptacji radzie rodziców jeden z zespołów nauczycieli sprawdził jeszcze stworzoną koncepcję pod kątem spełnienia wymagań określonych przez MEN oraz jej spójność z wewnętrznymi dokumentami przedszkola. W efekcie tego działania nastąpiła modyfikacja i dostosowanie wszystkich dokumentów placówki do nowej koncepcji. Przed ostatecznym zatwierdzeniem nowej formuły pracy przez radę pedagogiczną nauczyciele i rodzice podczas kolejnych konsultacji wypracowali sposoby jej upowszechniania wśród całej społeczności przedszkolnej. Dziś koncepcja Przedszkola Miejskiego nr 15 w Pabianicach jest powszechnie znana, akceptowana, systematycznie modyfikowana oraz ukierunkowana na kształtowanie u dzieci kompetencji kluczowych.

Kilka słów o korzyściach

A jakie osiągnęliśmy efekty tego wspomagania?

- Nauczyciele wraz z rodzicami dokonali oceny zasobów placówki oraz diagnozy potrzeb przedszkola i jego środowiska lokalnego.
- Przedszkole zaczęło funkcjonować według własnego planu działań prowadzących do stworzenia koncepcji pracy.
- Wszyscy nauczyciele i ponad 50% pracowników niepedagogicznych uczestniczyło w opracowywaniu koncepcji pracy placówki.
- Ponad 70% rodziców aktywnie uczestniczyło w procesie tworzenia koncepcji pracy przedszkola.
- W przedszkolu opracowano własną koncepcję pracy i plan pracy na kolejny rok szkolny.
- Zmodyfikowano i uspołniono wszystkie pozostałe dokumenty zgodnie z przyjętą koncepcją pracy.
- Dyrektor zaprezentował radzie rodziców, pracownikom niepedagogicznym i radzie pedagogicznej koncepcję pracy placówki, która jest zgodna z wymaganiami MEN oraz spójna z innymi dokumentami przedszkola.
- Przyjęta koncepcja pracy przedszkola została zaprezentowana całej społeczności przedszkolnej i przez nią zaakceptowana.

Kończąc proces wspomagania, nie kończymy wspólnej pracy

Podsumowując realizację procesu wspomagania, można stwierdzić, że potrzeby nauczycieli wynikające z diagnozy placówki zostały zaspokojone. Grono pedagogiczne poznało zasady tworzenia koncepcji pracy przedszkola i procedury związane z jej formułowaniem. Założone cele programu wspomagania zostały w pełni zrealizowane. Przede wszystkim wypracowano i wdrożono takie rozwiązania organizacyjne oraz planistyczne, które pozytywnie wpłyną na rozwój dzieci i zaangażowanie rodziców w proces dydaktyczny i wychowawczy w tym przedszkolu. A co zdaniem nauczycieli wspomaganie w obszarze „Budowa koncepcji pracy placówki” zmieniło w pracy rady pedagogicznej? W przeprowadzonym wywiadzie i ankiecie ewaluacyjnej respondenci wymienili: integrację i lepszą współpracę nauczycieli, zaangażowanie całej rady we wspólne działania, poprawę obiegu informacji w przedszkolu, wzrost odpowiedzialności za powierzone zadania, udoskonalenie współpracy między nauczycielami a rodzicami.

Ewaluacja wskazała na zadowolenie nauczycieli i poczucie, że zaszła realna zmiana w ich pracy zespołowej. Nastąpiło podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności nauczycieli w zakresie tworzenia rocznych planów pracy placówki zgodnych z koncepcją i priorytetami MEN oraz wykorzystania strategicznych metod planowania. Udało się także efektywnie zaangażować rodziców nie tylko podczas przeprowadzania badań dotyczących potrzeb i zasobów placówki, ale także przy ich opracowywaniu oraz przy tworzeniu i upowszechnianiu koncepcji.

Wartością dodaną tego wspomagania było to, iż opracowana nowa koncepcja pracy i rozwoju przedszkola została z sukcesem wykorzystana przez dyrektora w konkursie na to stanowisko pracy.

I co dalej ze wspomaganiem? Podczas ostatniego spotkania z Radą Pedagogiczną Przedszkola Miejskiego nr 15 w Pabianicach, które poświęcone było prezentacji sprawozdania z realizacji procesu kompleksowego wspomagania, omówiliśmy wyniki ewaluacji procesu oraz dyskutowaliśmy nad osiągniętymi efektami. Wśród wniosków końcowych znalazły się następujące kwestie: konieczność rozwijania współpracy z rodzicami w realizacji przyjętej koncepcji i jej ewaluacji oraz zaspokojenie potrzeby dalszego doskonalenia w tworzeniu narzędzi badawczych, w tym narzędzi do diagnozy i obserwacji rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym. Tym samym podjęto decyzję o kontynuacji kompleksowego wspomagania, uznanego przez nauczycieli tego przedszkola za efektywną formę doskonalenia zawodowego i szansę rozwoju placówki.

Od nowego roku szkolnego Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Doradztwa Metodycznego w Pabianicach rozpoczął realizację trzeciego już procesu kompleksowego wspomagania w Przedszkolu Miejskim nr 15 w Pabianicach w obszarze „**Diagnoza dziecka w wieku przedszkolnym**”.

Wspomagamy, aby inni wciąż chcieli być wspomagani.

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

